

Texten är automatiskt genererad. Vi har i nuläget endast möjlighet att erbjuda transkriberingar i obearbetad form

Hur skapar vi landsbygder där unga vill bo, leva och ha en aktiv roll i samhällsutvecklingen? Det är en framtidsfråga för landsbygdskommuner i hela Sverige. För att ta reda på det startades år 2020 upp North med målet att tackla utmaningarna lokalt i norra Sveriges inland och hitta nya vägar och metoder för att inkludera unga. Nu går satsningen in i sitt slutskede och den har resulterat i goda resultat i samtliga kommuner. Så vad har lyckats bra och vad har de kommit fram till? Det ska vi bland annat prata om idag. Välkomna till podden Landet med mig Sandra Neergaard Petersén. Idag ska vi fokusera på projektet Youth Up North och hur Dorotea kommun har jobbat med ungdomars delaktighet i kommunen.

Med mig i panelen har jag därför Nicke Grahn, kommunstyrelsens vice ordförande och kommunalråd i Dorotea kommun. Hej Nicke! Hej! Vi har också Amanda Hansson, ungdomskonsulent i Dorotea kommun och tidigare lokal projektledare för Youth Up North. Hej! Hej Ilayda Tatli, Ungdomsrepresentant. Hej Ilayda! Hej! Och Amanda som ungdomskonsulent i Dorotea kommun. Och ja, som jag nämnde innan, lokal projektledare för Youth up North. Kan du berätta lite om idén bakom projektet Youth Up North? Det kom till vid ett toppmöte 2018 med unga beslutsfattare och hundra olika aktörer. Där blev det tydligt att unga vill vara med och påverka sitt lokalsamhälle. Så Hugo Stenbeck stiftelse, Familjen Kamprads stiftelse och Youth 2030 Movement initierade då tillsammans projektet Youth Up North för att testa olika metoder för att helt enkelt öka ungdomars delaktighet och inflytande. För att skapa de här mer levande landsbygderna där unga vill leva och bo och vara en aktiv del i utvecklingen. Nicke, du som kommunstyrelsens vice ordförande och kommunalrådet i Dorotea, vad var det som motiverade er att ansöka och delta i projektet? Om de som växer upp i Dorotea tycker att man har haft en bra barn-och ungdomstid, då kanske man vill bo i den här typen av samhällen och den här typen av bygder. För är det så att våra unga vill stanna kvar i norra Sverige, då har vi en

befolkning. Om de unga bara drar iväg och tycker att de haft en jättetråkig eller instängd ungdomstid, då sticker de till storstäderna och blir kvar där. Det är ju ungdomarna idag som är de som ska befolka kommunen i framtiden.

Vi har ju Ilayda här som får representera de här unga som var med i projektet. Ilayda, vad har du fått vara med om då? Jag fick ju delta på. De här olika hackathon och olika workshops och.

Massa bara sånt där spännande. Jag skulle säga egentligen att jag har fått vara med och utveckla och engagera, komma med mina idéer. Och sen så har ju ungdomskonsulenterna, vår fantastiska Amanda försökt få göra våra drömmar till verklighet. På ett sätt skulle jag säga. Vad fint! Amanda! Jag tänkte nämligen på det som du nämnde Ilayda, här med hackathon där nyligen släpptes en utvärdering av projektet och då vill jag veta lite om de här metoderna och arbetssätten som man har utvecklat som har varit framgångsfaktorerna. Kan du berätta lite mer om de här metoderna och arbetssätten? Hackathon är väl en av dem, eller?

Ja, absolut. Alltså, det finns ju verkligen ett antal olika framgångsfaktorer som är avgörande för att få effekt på arbetet med att öka ungas delaktighet och inflytande. Men Hackathon är absolut en av dem och den metoden har vi använt väldigt frekvent under projekttiden och vi kommer fortsätta göra det.

Vad går det ut på? Det är en fyrstegs metod. Så först så samlar vi ungdomar genom en idéverkstad. Då får lyfta alla de problem och hinder och utmaningar som man upplever i sin vardag. Och sen så tar vi med oss. Vi skriver ner dem till olika teman och tar med oss dem in till Hackathon et och där bjuder vi in vuxna, beslutsfattare, politiker, tjänstemän, olika nyckelpersoner som är viktiga att ha med den här dagen. Och där får då ungdomarna och de vuxna samskapa lösningar på de utmaningar och problem som ungdomarna tidigare identifierat i verkstan. Och sen efter hackathon så är det dags att prioritera. Vilka idéer har vi möjlighet till? Vilka ser vi att vi kan lyckas med? Sen är det dags att förverkliga dem.

Har du något exempel på någon idé som du, du och med andra tog upp på ett hackathon och som sedan det hände något med? Alltså det här med ungdomsrådet var min idé eller jag droppa idén och sen så bollar vi vidare i min

grupp. De andra ungdomarna och beslutsfattarna som satt i min grupp och där presenterade vi upp det här då. Så därifrån gick det väldigt, väldigt fort. Jag fick frågan om Dorotea kommun skulle genomföra ett ungdomsrådifall jag skulle engagera mig och väldigt kortefter det satt vi där på vårt första möte. Hur var den känslan? Det var jättekul. Det känns som att man för första gången blev folk lyssna och att det blev någonting. Och att Dorotea kommun, som är en väldigt, väldigt liten kommun, kan ha ett ungdomsråd på det här sättet tycker jag... Jag tycker det är helt fantastiskt. Nicke Vad är din erfarenhet från hackathon? Har du är med på något av de? Jag har varit med på hela tiden från början och jag tänkte på din insats. Ilayda var så viktig också genom att ni var ett par stycken som sa att vi kan tänka oss att sitta i ett ungdomsråd för annars är det så lätt att det bara blir vi behöver, vi kräver ingen som är beredd att liksom göra jobbet.

Så det jobbet ni gjorde som pionjärer och satte er i första ungdomsrådet. Det var så otroligt viktigt för då är det andra som sägermen kan hon och han då kan jag också. Ja men vad gav det er dig som vice ordförande och kommunalråd att vara med i de här hackathon? Det gav ju en ny mötesform för att vi vill ju väldigt gärna från kommunpolitikernas håll att ungdomar ska engagera sig. Men vi har inte riktigt de gamla formerna med föreningar, politiska ungdomsförbund. Partiernas verksamhet passar inte alltid eller den är inte särskilt kul helt enkelt. Och det går långsamt. Hackathon är ju snabbt, effektivt och du kan väldigt fort prioritera fram vad ska göras, vem ska göra det och hur ska vi göra det? Så det är jättekul och den går att använda för vuxna också. Ja. Är det något ni kommer fortsätta med efter det här projektet är slut? Väldigt mycket. Det som är så kul med just också är att massa sakervi har testat under projektet fortsätter vi med.

Amanda, du som är ungdomskonsulent som också verkar vara en av nycklarna till framgång enligt den här utvärderingen. Kan du berätta lite mer om ditt arbete, vad du har gjort under tiden?

Ja, man jobbar väldigt brett både strategiskt och operativt i den här rollen. Men man kan ändå säga att jag driver ungas intressen. Jag är med och skapar mötesplatser och forum där

unga kan både delta och tycka till. Vad kan det vara? Till exempel de här mötesplatserna? Till exempel så har vi ju en ungdomsgård nu. Och forum. Det har vi ju. Som ungdomsrådet till exempel. Vi har gådsråd. Och sen så genomför aktiviteter som ungdomarna efterfrågar och det kan ju vara allt möjligt. Till exempel?

Ja, men EPA träffar har ungdomarna verkligen efterfrågat. Att få anordna disco alltså. Så det kan ju vara väldigt enkla saker också. Men sen så stärker jag ju såklart också ungas delaktighet och inflytande i lokalsamhället, men också i samhället i stort skulle jag säga. Sen så blir det ju också som en trygg länk mellan unga och beslutsfattare i olika verksamheter och organisationer. Så jag fungerar som en brygga kan man säga. Hur skulle du säga att uppslutningen har varit när ni har haft de här hackathon? Ja, jag skulle säga att det är ändå väldigt stort bland ungdomarna för att ungdomar vill vara med och påverka sitt lokalsamhälle. Men man vet inte alltid hur man ska göra det och därför försöker vi att bjuda in väldigt kravlöst till olika aktiviteter eller liksom men olika sammanhang för att man ska känna att man får lära känna varandra. Vi minskar avstånden på det sättet, vi ökar förtroendet för varandra

och vi sänker också trösklarna faktiskt in till det här engagemanget och viljan att vara med och påverka. Men om vi ska gå över till utmaningarna istället. Vad har ni stött på praktiskt i arbetet som varit? Kanske en utmaning? En är ju det att när jag pratar med en av ungdomarna som var med att det är en sak att uttrycka sin åsikt, men att man aldrig någonsin har blivit övad i att uttrycka sin åsikt. Elevrådet har fungerat bara ibland på skolan. Skolan har inte fullgjort sin uppgift gentemot våra ungdomar när det gäller deras inflytande. Det har funkat jättedåligt de senaste åren. Det har Youth up North gjort en stor del av uppgiften som faktiskt ligger på skolan egentligen när det gäller lära ut demokrati. Sen ett annat problem vi har inget gymnasium och nå den gruppen och nå gruppen unga vuxna kanske som har kommit ut i arbetslivet. De är inte så lätta att nå. Sen är det det här också att få den här uthålligheten, att man det kan ta acceptansen att det kan ta ett år. Men jag tycker våra ungdomar har varit jätteduktiga på att jobba och har en uthålligheten. Vi är lite otåliga nu än vad vi var kanske då jag

växte upp. Då tog grejer längre tid. Men nu vill man att det ska fixas imorgon eller ikväll.

Det är en utmaning, men jag tycker att vi har lyckats med jättemycket. Ilayda, har du något att säga om utmaningar som du har upplevt? Jag tycker att Nike var väldigt duktiga på att göra en sammanställning av det där. Men jag kan ju inflika och säga att Dorotea kommun inte har en gymnasieskola har ju gjort att vi har

utifrån det engagemanget har behövt i sådana fall. Nappa ungdomarna eller barnen i tidig ålder. Men som tretton-, tolv-, tio-åring så kanske du inte vet vad demokrati är och påverkan och man kanske är för upptagen med att vara barn.

Och vad kan det vara för förändringar som du ser nu sen innan Youth up North? Jag skulle säga att.

Ungdomarna vågar engagera mer.

Ungdomarna vill hänga och vara med. Jag tror att föräldrarna känner sig mycket mer tryggare i de här förändringarna. Med tanke på att vi har just specifika forum och ställen och aktiviteter hela tiden. Så är ungdomarna man, man är alltid tillsammans. Sen så tycker jag också att det är väldigt intressant att ungdomarna kan vara med andra ungdomar från andra årskurser och klasser. Förut var det väldigt mycket att de som gick i årskurs sju hängde bara med de som gick i årskurs sju och de som gick i första året på gymnasiet hängde bara med de som gick på gymnasiet och totalt slet bort hela grundskolan. Så jag tycker att från alla åldrar, alla är tillsammans och jag tror att det är väldigt viktigt i mindre samhällen att man kan ha den relationen till varandra. Vad har det? Vad har du andra upplevt som förändring för ett före och efter?

Jag tycker det är mycket, mycket mer aktiviteter är mycket, mycket roligare. Det ska vara kul att vara ungdom i Dorotea. Det händer grejer. Många har ingenting att jämföra med. Vi har ett större utbud, speciellt under loven. Allting är gratis i stort sätt och det är roligt. Man behöver inte åka iväg från Dorotea för att uppleva något. Sen en grej som jag tycker har varit jättebra, det är våra ungdomsledare som vi har anställt på sommaren när de har högläsning. De har högläsning varenda dag på fritids så att de som är yngre lågstadiesbarn, de får ju förebilder på högstadiet. Sådana som de kanske har varit lite stora och bullriga så där. Och det gör

också att många av de här som söker som ungdomsledare, de kan ju fortsätta som tränare eller ungdomsledare i andra organisationer. Så att det är så mycket som vi har fått som vi kanske inte räknat med från början. Som leder till något annat sen. Ja, precis som gör att det kanske kan bli någon. Kanske blir politiker eller någon kanske går med i Naturskyddsföreningen eller något annat eller som du låter, engagerad i andra organisationer. Några stycken gör det. Och för vi håller ju inte för evigt heller. Jag kanske vill sluta som politiker någon gång också och då kan det vara kul om det är någon, kanske någon som har börjat i det här, som i gårdsrådet eller ungdomsrådet och kanske säger; Jag testar på det här. Jag går med i något parti och testar att sitta i fullmäktige. Någon kommer att fortsätta för annars tar ju politikernas slut så småningom. Det är ju demokratin det handlar om i slutändan. Ja Amanda, har du något att säga om förändringen eller vad har du att säga om förändringen som du kan se? Jag tycker definitivt att det erbjuds jättemycket olika aktiviteter för barn och ungdomar i kommunen. Men sen också att rollen som ungdomskonsulent öppnar upp för väldigt mycket möjligheter för barn och ungdomar också. Att man är den här bryggan som kan hjälpa till om det är så, för att ungdomarna känner att man inte vet vad man ska vända sig till eller om man behöver hjälp i någon fråga eller så där så är ju jag en väldigt bra person att komma till för att de träffar mig också på ungdomsgården. Så jag är ju verkligen en trygg person och har skapat en relation med ungdomarna.

Då är det dags att runda av och till sist så vill jag gärna ha in lite tips från er som vi kan skicka vidare till andra organisationer som vill inkludera unga i sin verksamhet. Vad ska de ta med sig?

Jag säger nog om man bildar ett ungdomsråd, då ska man se till att de ledande politikerna finns med i styrgruppen som vi har fortsatt med även efter projektet. Där sitter vi som kommunalråd alltså, det vill säga högsta politiska makten. Så att när vi sitter på ett möte, då vet vi att man kan fatta beslut. Det är korta beslutsvägar, det är bra i en liten kommun. Så jag tycker man ska ha de högsta kommunalråden med liksom och de ska sätta av tid till det.

Och sen ska man också vara beredd på att det tar lite tid. Det kan vara trögt från början. Vi lade ner ungdomsgården från början för för få besökare så startar vi om den och då är det succé. Sen tycker jag ungdomskonsulent, en ung tjej eller killesom kommer ihåg hur det var att gå på gymnasiet och högstadiet så att det innebär ju att det är ganska kortom man jobbar så ett antal år som det och att de personer har bra kontakt med ungdomarna, det är det otroligt viktigaste. Ja. Vad vill du säga Amanda då? Ja, att bjuda in unga från början, att låt dem sätta agendan och att det sker på ungas villkor. Men också att man ger unga makten på riktigt. Att man skapar ett reellt inflytande så att man inte bara pratar om ungdomarna utan vi ska ju prata med ungdomarna. Då vill jag ge ungdomen, låt säga, i det här fallet sista ordet i det här. Vad har du att säga? Jag skulle säga att vi allihopa tillsammans i kommunen måste skapa en kommun där unga trivs och mår bra för att välja att stanna kvar eller återvända senare för att faktiskt kunna bo, leva och verka i kommunen. Vi måste skapa en stabil framtid där ungdomarna kan och vill återvända till. Jag vill komma hem igen, men jag måste ha ett hem att komma hem tillbaka till. Ja, tack så mycket. Det får avsluta dagens program som handlat om ungas upplevelse och delaktighet på landsbygderna och specifikt projektet Youth up North. Tack så mycket kära paneldeltagare! Nicke Grahn, kommunalråd i Dorotea kommun, Amanda Hansson, lokal projektledare för Youth up North och då sist låt säga Tatli. Tack så mycket för att ni var med! Tack! Tack! Tack så jättemycket! Tack också ni som har lyssnat. Podden Landet görs i samarbete med Landsbyggsnätverket. Producent var Ingrid Whitelock och jag som lett programmet heter Sandra Neergaard-Petersen. På återhörande!

